

Faktaark: anbefalinger til klimaindsatsen

Klimapolitikken skal løbende udvikles. Klimarådets statusrapport viser, at der er behov for yderligere klimapolitiske virkemidler for at opfylde klimamålene i 2025 og 2030, for at begynde rejsen mod nettonuludledning senest i 2050 og for at leve op til de danske EU-forpligtelser. Rapporten slår ned på fire vigtige områder, der er centrale for klimaindsatsen, og som også er aktuelle i dagens klimadebat. Det drejer sig om:

- En generel afgift på drivhusgasser
- Omstilling af fødevarsystemet
- Produktion af grøn strøm
- Power-to-X

Lykkes Danmark med at udvikle klimapolitikken på de fire områder, er vi godt på vej mod at opfylde vores klimamål i 2030, og vi vil samtidig have sat en fornuftig kurs mod målet om nettonuludledning.

En generel drivhusgasafgift skal være flagskibet i klimapolitikken

En generel drivhusgasafgift bør udgøre fundamentet i klimapolitikken mod 2030 og længere frem. Afgiften kan indføres i forskellige spor på tværs af sektorer, men bør sigte mod en ensartet afgiftssats i 2030. Regeringen bør allerede nu melde dette ud sammen med et niveau for afgiften i 2030. Niveaulet afhænger af, om afgiften suppleres af bundfradrag eller tilskud og af forventningerne til de afgørende reduktionsteknologier. For at nå til 70 pct. skal den samlede tilskyndelse i afgiftssystemet formentlig være i størrelsesordenen 1.500 kr. pr. ton CO₂e.

En høj afgift kan i konkurrenceudsatte erhverv betyde, at produktion og udledninger flytter til udlandet. Dermed udvandes effekten for det globale klima. Hvis man ønsker at forhindre denne såkaldte kulstoflækage, bør afgiften ledsages af supplerende regulering. Det kan fx være et aktivitetsbaseret bundfradrag eller tilskud til udvalgte teknologier. Ekspertgruppen for en grøn skattereform har anbefalet, at afgiften suppleres med en tilskudspulje til CCS. En sådan ordning er formentlig lettere at administrere end et bundfradrag, men ulempen er, at den overser andre potentielle teknologier end CCS. Derfor bør det tilstræbes, at en tilskudspulje inkluderer så mange relevante teknologier som muligt. Generelt skal det understreges, at lækageregulering i form af fx bundfradrag eller tilskud fordyrer den samlede regning ved at nå klimamålene. Det har altså en samfundsøkonomisk pris at undgå lækage.

Behov for flere klimapolitiske tiltag på landbrugs- og fødevarerområdet

Produktionen af fødevarer medfører en betydelig belastning for klimaet, og i 2030 vil landbruget være den sektor i Danmark, der udleder mest. Landbrugets udledninger bør omfattes af den generelle drivhusgasafgift. En afgift i landbruget er praktisk kompliceret, da det ikke er muligt direkte at måle udledningerne fra den enkelte ko eller gylletank. Men et afgiftsgrundlag kan godt baseres på observerbare og entydigt målbare indikatorer for drivhusgasudledningen. Det skal naturligvis sikres, at de muligheder, som landmanden har for at omstille produktionen i klimavenlig retning rent faktisk også afspejles i afgiftsgrundlaget. Afgiften kan udrulles gradvist, så der startes med de dele af landbrugsproduktionen, der er lettest at afgiftsbelægge. Endelig kan afgiften suppleres med anden regulering og kompensationsordninger, hvis der er politiske ønsker herom. Det kan være for at modvirke udflytning af produktion og udledninger til andre lande eller de økonomiske konsekvenser, som afgiften

kan få for særligt udsatte bedrifter. I dag er reguleringen af landbrugets udledninger beskeden, men en del af de samfundsøkonomisk set billigste reduktionspotentialer ligger her. Det taler for et betydeligt fokus på denne sektor, både hvad angår konkrete reduktionstiltag og udvikling af nye teknologiske redskaber. Det sidste kræver en forstærket forskning- og udviklingsindsats på landbrugsområdet.

Regeringen bør endvidere arbejde for en fælles EU-regulering af landbruget. Det vil mindske risikoen for, at dansk produktion rykker ud af landet som konsekvens af national regulering. Samtidig bør regeringen udnytte muligheden for i højere grad at finansiere klimatiltag i landbruget med EU's landbrugsstøtte. Endelig handler omstilling af fødevarsystemet også om forbruget. Klimarådet finder et behov for at normalisere klimavenlig kost, og her kan de offentlige køkkener spille en rolle som katalysator. Herudover kan forbrugsafgifter hjælpe til at give forbrugerne et prissignal om fødevarernes klimabelastning, der kan føre til mere klimavenlige forbrugsvaner.

Skrue op for udbygningen af vedvarende energi

Over de kommende år skal vi bruge væsentligt mere strøm, end vi gør i dag. Det skyldes blandt andet, at en stigende andel af vores energiforbrug vil blive elektrificeret enten direkte via fx elbiler eller varmepumper eller indirekte via grønne brændstoffer fra power-to-X. Hvis elektrificeringen skal have en klimagevinst, er det afgørende, at der er tilstrækkelige mængder grøn strøm. Skal Danmark være foregangsland på klimaområdet, bør vi som minimum kunne forsyne vores eget elforbrug set i gennemsnit over året. På lidt længere sigt kan det endda være relevant at sigte efter at blive nettoeksportør af strøm og eventuelt også nettoeksportør af power-to-X-produkter. Klimarådets analyse viser, at der vil mangle strøm fra vedvarende energi i årene frem mod 2030, hvis Danmark skal undgå nettoimport af strøm. Derfor bør regeringen skruer op for landvind- og solprojekter, som kan etableres forholdsvis hurtigt. Derudover er det hensigtsmæssigt at forsøge at fremrykke etableringen af planlagt havvind.

Regeringens nye power-to-X-strategi kræver store mængder strøm. Den planlagte udbygning af elproduktion kan dække power-to-X svarende til omkring 1 GW elektrolysekapacitet i 2030. Regeringen har dog sat et power-to-X-mål på 4-6 GW. Hvis det skal være grønt, skal der produceres betydeligt mere grøn strøm, end der ligger i de nuværende planer. Hvis ikke etableringen af vedvarende energi fremrykkes og forøges, vil grøn dansk elproduktion først stå mål med forbruget, når den planlagte energi i Nordsøen producerer strøm nok til at dække forbruget til power-to-X. Dette kan betyde, at power-to-X-produktion i stor skala i en periode må baseres på ekstra elproduktion fra udlandet, hvoraf en betydelig del må formodes at komme fra fossile kilder. Derfor anbefaler Klimarådet, at regeringen udbygger med mere havvind end planlagt frem mod 2040. Den økonomiske risiko ved udbygningen af havvind vurderes at være relativt lav, og det er sandsynligt, at den høje efterspørgsel i udlandet vil medføre elpriser, der gør nettoeksport økonomisk attraktivt.

Power-to-X skal bruges fokuseret og med omtanke

Power-to-X er kun så grønt, som strømmen det baseres på. Hvis power-to-X-brændstoffer produceres med strøm, der har et stort fossilt indhold, kan CO₂-udledningerne ligefrem overstige udledningerne fra de fossile brændstoffer, som fortrænges. Det skyldes, at den samlede power-to-X-proces er behæftet med et betydeligt energitab. Det har to implikationer. For det første er det essentielt, at udbygning med power-to-X modsvarer af grøn elproduktion. Ellers risikerer vi, at en hurtig udbygning af power-to-X øger udledningerne i de første år, fordi elektrolyseanlæg kan etableres væsentligt hurtigere end fx havvindmølleparker. For det andet bør direkte elektrificering prioriteres over power-to-X-brændstoffer, hvor dette er en økonomisk og praktisk mulighed.

Power-to-X-brændstoffer kan være ren brint eller brint kombineret med andre grundstoffer som kvælstof eller kulstof. Indeholder elektrobrændstoffet kulstof ligesom fossile brændstoffer, udledes CO₂, når det afbrændes. Men er der tale om kulstof fra biomasse eller fra CO₂ indfanget fra luften, er udledningen allerede bogført andetsteds i klimaregnskabet, og brændstoffet opfattes som CO₂-neutralt. Dog peger Klimarådets analyser på, at tilgængeligt kulstof fremover kan blive en mangelvare. Der vil også være behov for at lagre kulstof i skove og jorder og som CO₂ i undergrunden for at skabe negative udledninger, ligesom kulstoffet også anvendes til produktion af forskellige materialer, der i dag baseres på fossile brændstoffer. Det taler for, at planlægning og strategier for power-to-X bør prioritere kulstoffrie power-to-X-brændstoffer, hvor de kan anvendes. Det kan fx være i form af ammoniak i skibe frem for det kulstofbaserede metanol.